

Yükselen Popülizmin Gölgesinde Değişen Göç Politikaları

Evolving Migration Policies in the Face of Rising Populism

Melek Özlem Ayas

Beykent Üniversitesi, İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler
Bölümü, İstanbul, Türkiye,
melekozlemayas@outlook.com

Geliş Tarihi/Received: 15.02.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 31.03.2024
Yayımlanma Tarihi/ Available Online:
02.04.2024

Öz: 2011 yılında başlayan Suriye İç Savaşı sonrasında, bölgeden çevre ülkelere doğru gerçekleşmeye başlayan kitlesel göçün yoğunluğu, kavramı uluslararası arenada tekrar görünür kılmıştır. Ancak göç, bu dönemde görünür hale gelen tek kavram değildir. Zira bahse konu yoğun insan hareketliliği sonrasında uzun süredir yükselişte olan popülizm kavramı da göç ile anılmaya başlanmış ve tartışmaya açılmıştır. Göç kavramı özelinde farklı kimlikler edinip buna uygun olarak hareket eden ülkeler, 2011 yılından itibaren kontrol edemeyecekleri yoğunlukta bir insan akınıyla karşı karşıya kalınca uzun süredir takip ettikleri göç politikalarının işlerliğini tartışmaya açmak zorunda kalmışlardır. Bu bağlamda popülizm kavramı eski göç politikalarının acımasızca eleştirilmesi için bir zemin oluştururken; yeni göç politikalarının inşasında da önemli bir rol oynamıştır. Popülizmin inşa araçları olan ideoloji, strateji, söylem ve siyasi mantık kavramları da bu süreçte faal olarak kullanılmıştır. Popülizme farklı siyasi aktörler tarafından farklı bağlamlarda söylemlerde yer verilmesi, kavramın göç politikalarının yeniden üretimi sürecinde aktif olarak yer almasını sağlamıştır. Bu kapsamda bu çalışma özelinde öncelikle popülizm, göç ve göç politikaları kavramları ayrı ayrı incelenecek; daha sonra bu kapsamda öncelikle kavramsal çerçeve sunulacak ve daha sonra sunulan bu kavramsal çerçeve ışığında, insan hareketliliğini zorunlu kılan bu uluslararası krizlerin devletlerin göç politikalarının değişimi sürecindeki etkisi popülizm kavramı üzerinden tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç Politikaları, Popülizm, Uluslararası Göç, Düzensiz Göç, Kamu Politikası

Abstract: After the onset of the Syrian Civil War in 2011, the intensity of the mass migration towards neighboring countries brought the concept to the forefront once again on the international stage. However, migration is not the only concept that became visible during this period. Indeed, following the significant human mobility, the concept of populism, which had been on the rise for some time, became associated with migration and subject to debate. Countries that adopted different identities within the context of migration found themselves confronting an influx of people they could not control, leading them to question the effectiveness of their long-standing migration policies since 2011. In this context, the concept of populism provided a platform for the harsh criticism of old migration policies and played a significant role in shaping new ones. Tools of populism such as ideology, strategy, discourse, and political logic were actively employed. Populism was actively used by various political actors in different contexts to reshape migration policies. In this regard, populism, migration, and migration policies will be examined separately. Subsequently, a conceptual framework will be presented, followed by a discussion on how these international crises, necessitating human mobility, have influenced the change in states' migration policies through the lens of populism.

Keywords: Migration Policies, Populism, International Migration, Irregular Migration, Public Policy

Extended Abstract

The eruption of the Syrian Civil War in 2011 catalyzed a significant surge in mass migration towards neighboring nations, reigniting discussions on the global stage regarding migration dynamics. However, this period did not merely spotlight migration; it also brought to the forefront the intertwined concept of populism, which had been steadily gaining momentum. Populism became intricately linked with migration, sparking intense debates and reshaping political landscapes.

Countries grappling with diverse identities in the context of migration suddenly found themselves inundated with an uncontrollable influx of individuals, prompting a critical reassessment of their longstanding migration policies post-2011. Within this milieu, populism emerged as a catalyst for vehement critiques of existing migration frameworks, while simultaneously exerting a profound influence on the formulation of new policies. Leveraging tools such as ideology, strategy, discourse, and political logic, populism became a potent force wielded by diverse political actors across various contexts to redefine migration policies.

Concurrently, the rise of populism, a phenomenon characterized by its appeal to the grievances of ordinary citizens against perceived elite establishments, became increasingly intertwined with migration dynamics. As countries grappled with unprecedented migration pressures, the concept of populism emerged as a defining factor in shaping migration policies, with profound implications for domestic politics and international relations.

The aftermath of the Syrian Civil War witnessed a massive influx of refugees and migrants fleeing conflict and persecution, primarily towards neighboring countries such as Turkey, Lebanon, and Jordan. This influx strained the resources and capacities of host nations, prompting a reassessment of migration policies. As governments struggled to manage the influx effectively, populist narratives gained traction, portraying migrants as threats to national security, cultural identity, and economic stability. This intersection of migration and populism underscored the complex interplay between humanitarian imperatives, domestic politics, and international relations.

Populism, characterized by its anti-establishment rhetoric and emphasis on the will of the people, emerged as a potent force shaping migration policies in affected nations. Political actors across the ideological spectrum leveraged populist sentiments to advance their agendas, framing migration as a pivotal issue in national discourse. By tapping into public anxieties and fears, populist leaders galvanized support for restrictive migration measures, advocating for stricter border controls, deportation policies, and the renegotiation of international agreements. This populist turn in migration policies reflected a broader shift towards nationalist and isolationist ideologies, with far-reaching implications for global migration governance.

To comprehensively analyze the interplay between populism and migration policies, this study adopts a multifaceted conceptual framework. It begins by delineating the core principles of populism, examining its manifestations across different political contexts. Subsequently, it unpacks the complexities of migration dynamics, exploring the social, economic, and political factors driving migration flows. Finally, it scrutinizes the evolution of migration policies in response to populist pressures, elucidating the mechanisms through which populism shapes policy outcomes.

The intersection of populism and migration policies represents a critical juncture in contemporary politics, with far-reaching implications for global migration governance and international relations. By elucidating the intricate interplay between populist rhetoric, policy formulation, and migration outcomes, this study offers valuable insights into the evolving dynamics of migration politics in the post-Syrian Civil War era. As nations grapple with the challenges posed by mass migration and rising

populism, a nuanced understanding of these dynamics is essential to inform more effective and equitable migration policies in the years ahead.

This extended abstract delves into the instrumentalization of populism by political entities in crafting migration policies, particularly in nations directly affected by migration flows post-2011. It adopts a multifaceted approach, dissecting the concepts of populism, migration, and migration policies individually before presenting a cohesive conceptual framework. Subsequently, it explores how these international crises, marked by unprecedented human mobility, have precipitated a paradigm shift in states' migration policies, elucidating the nuanced interplay between populism and migration dynamics.

1. Giriş

Sue Ballyn (2011, s.6) göç kavramını, bir kişinin doğduğu yerden farklı bir yerde geçici veya kalıcı olarak yaşaması şeklinde tanımlamaktadır. Bartram (2017, s.13) ise Ballyn ile benzer bir şekilde göçü tanımlarken; insanların geçici veya kalıcı olmak üzere bir yerden başka bir yere gitmesi ve oraya yeniden yerleşmesi olarak ifade etmeyi tercih etmiştir. Ballyn ve Bartram ile benzer birçok başka tanım, bu geçici ve kalıcı yer değiştirme hareketlerinin ekonomik, sosyal veya siyasal sebeplerden gerçekleşebileceğinin üzerinde durmuştur. Bu yer değiştirme hareketlerinin karmaşık doğası ve insan faktörünün kaçınılmaz etkisi; göç hareketlerini ve ona bağlı gelişen politikaları çok yönlü bir şekilde ele almayı zorunlu kılmaktadır. Siyasi sebeplerin yer değiştirme için itici faktör olmasının yanı sıra göç politikalarının oluşturulmasında da etken faktör olarak göç kavramı özelinde kendine yer bulması; kavramın doğası gereği siyasi bir mesele olarak ele alınması için geçerli sebeptir.

Göç kavramının, siyasi bir mesele olduğu ön kabulü, bu insan hareketlerinin devletleri şekillendirme yetisiyle beraber değerlendirildiğinde; göç kavramının toplumları da etkileyen bir olgu olduğu varsayımı da ortaya çıkacaktır. Siyasi doğası açık olan kavramın hem devlet hem de toplum için bağlayıcı bir yapıyı içinde barındırdığı ve her ikisi arasındaki ilişkiye doğrudan etki etme kapasitesine sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla göç kavramını, her ne kadar genel olarak siyasi konjonktürdeki etkisi görünür olsa da, insandan ayrı düşünmek mümkün değildir. Ancak bu insanı önceleyen düşünme biçimi, göçün siyasi etkilerinden bağımsız ve müstakil bir kavram olarak düşünülmesini de hedeflememektedir. Aksine göç, oldukça karmaşık ve girift bir kavramdır.

Bu çalışma boyunca kısaca “göç” olarak ifade edilecek uluslararası göç, doğrudan devletlerin sınırlarının yasal veya yasal olmayan yollardan aşılmasıyla ilgilidir. Ayrıca sınırları aşan göçmenlerin, vardıkları hedef ülkedeki hakları, ikamet yerleri ve kalış sürelerine ilişkin düzenlemeler de bu kavramın kapsamı içindedir. Hedef ülkelere düzenli veya düzensiz yollardan ulaşan göçmenlere ilişkin bu ülkeler tarafından izlenen göç politikaları ise, bahse konu ülkelerin ekonomik, sosyal ve toplumsal yapısından ileri gelmektedir. Ve çalışma boyunca göç hareketlerinin çoğunlukla, bu hedef ülkelerdeki siyasi aktörler tarafından mevcut politikalar için bir “meydan okuma” olarak tanımlandığı üzerinde durulacaktır. “Meydan okuma” yaklaşımının tercih edilmesinin oldukça çeşitli sebepleri vardır.

Bu noktada, “meydan okuma” yaklaşımının tercih edilmesiyle bağlantılı olarak bu çalışmanın konu edindiği bir diğer kavram olan “popülizm” kavramına yönelmek faydalı olacaktır. Popülizm kavramının kökeni, Latince “halk” anlamına gelen “populus” kelimesine dayanmaktadır. Kavramın muhatabı doğrudan “halk” yani “insandır”. Dolayısıyla hem göçe konu insan hareketliliğinin öznesi olan göçmenleri hem de göçe hedef ülkelerdeki halkları doğrudan kapsamaktadır. Özellikle hedef ülkelerdeki siyasi aktörler, kimi zaman politika yapım süreçlerine etki etmek kimi zaman ise bu süreçte kitlelere yani “halka” daha hızlı ve daha kolay ulaşabilmek için popülist söylemleri benimsemişlerdir. Bu sayede çoğunlukla direngen olarak tanımlanan politika yapım süreçlerine müdahale etmek kolaylaşmıştır.

Siyasi aktörlerce kullanılan popülist söylemlerde, politika yapım sürecine müdahaleyi ve hakimiyeti sağlamak ve yeni oyun alanları oluşturarak ikna kabiliyetini arttırmak için “öteki” kavramından sıkça yararlanılmıştır. Popülizm kavramının doğuşuna kaynaklık eden “halkın” karşısına yaşam alanlarını tehdit eden bir “öteki”, bir “düşman” sunulmuştur (Moffitt, 2020, s.74). Bu “öteki” özellikle Suriye’de yaşanan iç savaşın sonrasında dikkat çekecek kadar kolay işaret edilir hale gelmiştir. Bu dönemde görünür hale gelen kontrolsüz insan akını, devletlerin göç “sorunuyla” “mücadele etmesi” için halkın önüne sunulan uygun bir ikna aracı olmuştur. 24 Şubat 2024’te ikinci yıldönümüne ulaştığımız Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş sonrasında yeniden çok sayıda insanın yer değiştirmek zorunda kalması; göç politikalarına ilişkin popülist söylemlerin daha önce olduğu gibi tekrar gündeme gelmesi için bir araç olmuştur. Bu çalışma, farklı siyasi aktörler tarafından farklı bağlamlarda kullanılan popülizm kavramının göç politikalarının yeniden üretimi sürecindeki aktif rolünü teorik olarak tartışmayı amaçlamaktadır. Çalışma özelinde öncelikle popülizm, göç ve göç politikaları kavramları ayrı ayrı incelenecek; daha sonra bu kapsamda sunulacak kavramsal çerçeve ışığında, insan hareketliliğini zorunlu kılan uluslararası krizlerin devletlerin göç politikalarının değişimi sürecindeki etkisi popülizm kavramı üzerinden tartışılacaktır. Bu teorik tartışma, popülizm kavramını yalnızca söylemler üzerinden değil; insan temelli değerlendirmesi sebebiyle literatürde yer alan diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

Popülizm kavramının, göç politikalarının oluşum sürecinde yadsınamaz bir etkisinin olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda, popülizm kavramının bu süreçteki rolünü göç politikaları özelinde ele almadan önce, bu kavramların bir arada anılmasını sağlayan unsurları tanımlamak gerekmektedir. Olgular arasındaki ilişkinin doğasını tanımlayabilmek için popülizm, göç ve göç politikası kavramlarının neyi ifade ettiğini açıklamak yerinde olacaktır. Bu kapsamda, “Kavramsal Çerçeve” başlığı altında ilk olarak popülizm, ardından ise göç ve göç politikası kavramlarının tanımlarına yer verilecektir. Bu tanımlar ışığında bir sonraki başlıkta, göç politikalarının inşası sürecinde popülizm kavramının üstlendiği rolün, insan hareketliliğini zorunlu kılan bu uluslararası krizlerin devletlerin göç politikalarının değişimi sürecindeki etkisi tartışılacaktır.

2.1. Popülizm ve göç

Popülizm ve göç kavramlarının ilişkisini irdelemeden evvel kavramları ayrı ayrı tanımlamak, kavramlar arasındaki ilişkiyi anlamlandırmak için faydalı olacaktır.

Birçok kavramın aksine göç, müşterek bir tanımda hemfikir olunan kavramlardan biridir. Birleşmiş Milletler, göç kavramını kişinin normal şartlarda yaşadığı yerin dışında bir yerde en az bir yıl yaşanması olarak tanımlamıştır (Uluslararası Göç Örgütü, 2021). Sue Ballyn (2011, s.6) ve Bartram (2017, s.13) tarafından yapılan göç tanımları, kavramın karmaşık doğasını anlamak için önemli araçlardır. Kemal Karpat ise göçü, insanın bulunduğu yerden ulaşmak istediği yere doğru yaptığı hareket olarak tanımlamaktadır (Karpat, 2010). Kabaca bir yerden başka bir yere hareket etme, yer değiştirme hareketi olarak tanımlanan kavram, içinde farklı sınıflandırmaları barındırmaktadır. Sınıflandırmada kendine yer edinen ve bu çalışmanın konusunu doğrudan ilgilendiren düzensiz göç kavramını da ele almak gerekmektedir. Koser düzensiz göçü, hedef ülkeye gerekli belgeler olmadan veya sahte evraklarla girmek veya yasal yollardan giriş yapılırsa dâhi vizesi veya çalışma izni bittikten sonra varılan ülkeden ayrılmama durumlarıyla tanımlamaktadır (Koser, 2007). Özetle, göç kavramından bahsederken; yerleşme niyeti, yasal statü, göçün itici faktörleri ve ekonomik fırsatlar gibi unsurlardan bahsetmek mümkündür. Bu unsurlarla beraber göçe hedef olan ülkelerde göçün; ekonomik büyüme, kültürel çeşitlilik, demografik değişim, sosyal uyum ve istihdam piyasasına olan etkisi de gündeme gelmektedir. Göç ve düzensiz göç tanımlarından anlaşılacağı üzere, bu kavramlar yalnızca yer değiştirme hareketinden daha fazlasını ifade etmektedir. Düzensiz göçün uluslararası

niteliği bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Zira, kavram doğası gereği ulus devletleri doğrudan etkilemektedir. Göç kavramının popülizm ile tanışıklığı tam olarak bu etkileşimden ileri gelmektedir.

Popülizm kavramı göç kavramının aksine, hâlâ gelişmeye ve değişmeye devam etmektedir. Popülizmin üzerinde uzlaşılan tek bir tanımı bulunmamaktadır. Popülizmin doğuşuna ve tarihsel sınıflandırmasına ilişkin tartışmalar da devam etmektedir. Sözen, kavramın doğuşunu üç döneme ayırmaktadır (Sözen, 2012). Bu ayrıma göre birinci kuşak popülizm 19. yüzyılın ikinci yarısında, ikinci kuşak popülizm 1930-1960 yılları arasında, üçüncü kuşak popülizm ise 1980 ve sonrasında şekillenmiştir. Canovan (1981), Houwen (2011) ve Allcock (1971) ise kavramın kökeninin, genel kanının aksine, 19. yüzyılın ikinci yarısından çok daha önceye dayandırmakta; kavramın derinliğinin 18. yüzyıla yani Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ve Fransa'daki halk hareketlerine kadar indiğini söylemektedir. 1950'li yıllara geldiğinde ise, Shils (1956, s.185) kavramın salt halk hareketiyle ilgili olmadığını öne sürerek yeni bir tanım geliştirmiştir. Bu tanıma göre, popülizm "iktidarda bulunan ve güç erkini, mülkiyet hakkını, eğitim ve kültür tekeli elinde bulunduran hâkim yönetici sınıf tarafından halka dayatılan düzene karşı halkta yaygın bir şekilde kendine yer bulan kızgınlıktan" ibarettir (Shils, 1956, s.185). Bir süre sonra Lipset (1960) de kendi popülizm tanımını sunmuştur. Lipset'in tanımı da, Shils'in tanımına benzer bir şekilde, kızgınlığa ve hayal kırıklığına dayanmaktadır (Lipset, 1960). Hâkim ideolojinin takipçisi olan topluluk etkinliğini yitirdikçe ırkçılık, aşırı milliyetçilik, faşizm gibi gerçek dışı olgulara yakınlaşmıştır. Bu durum, kızgın topluluklar için popülizm ideolojisini oldukça cazip kılmıştır. Çalışma kapsamında göç ve popülizm arasındaki bağlantıyı kurmayı sağlayan tanım, Lipset'in tanımıdır.

İsmi Latince "populus" yani halk kelimesinden alan popülistler, "öteki" kavramından da sıkça yararlanmışlardır. Genellikle toplumun görece sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel olarak dezavantajlı gruplarına atfedilen bu kavram toplumsal sorunlar ve krizlerden beslenen bir retoriğe sahiptir. Sorunlar ve krizlerin yoğun bir şekilde görünür kılındığı bir ortamda kontrolü kaybetmenin kızgınlığını yaşayan halkın karşısına bir "öteki", bir "düşman" sunulmuştur (Moffitt, 2020, s.74). Lipset'in tanımında ifade ettiği gibi azınlıklar, sığınmacılar ve göçmen işçiler oldukça uygun hedeflerdir. Bu hedefler, özellikle kriz dönemlerinde oldukça işe yaramıştır. Zira Taggart, kriz ve tehdit algısını popülizmin yönlendirici güçleri olarak tanımlamıştır (Taggart, 2000). Popülist krizler ise halkın "düşmanlarını" suçlayarak sistemsel sorunların veya politika eksikliklerinin üstünü örtbilmektedir. Popülist liderler, kendi politikalarını savunmak için bir düşman imgesi yaratarak halkın desteğini sağlamayı amaçlamaktadırlar. Bu sayede "asıl" sorumlular gizlenerek uygulanan politikaların haklılığını sağlamak için uygun bir zemin oluşturulması hedeflenmektedir. Bu nedenle, popülizmin kriz dönemlerindeki yükselişi, toplumun duygusal ve politik olarak hassas olduğu dönemlerde gerçekleşmekte ve sistemdeki yapısal sorunların çözümünü erteleyebilmektedir.

2.2. Göç politikaları

Popülizm kavramının göç hareketleriyle olan ilişkisi, göç politikalarının inşası sürecinde önemli bir yer tutmaktadır. Kavramın göç politikalarının değişiminde oynadığı rolü doğru değerlendirebilmek için "göç politikası" kavramını açmak gerekmektedir. Bu kapsamda göç politikası kavramının temelde bir kamu politikası olduğunu ifade etmek ve kamu politikası kavramını öncelikle tanımlamak yerinde olacaktır.

Kamu politikası kavramının üzerinde uzlaşılmış tek bir tanımı olduğunu söylemek mümkün değildir. Dye (2012) kamu politikasını, hükümetlerin yapmayı ya da yapmamayı seçtiği uygulamalar bütünü olarak isimlendirirken; Lemieux (1995) ise kavramı ilişkileri yapılandırılmış siyasi aktörler tarafından kamusal sorunların çözülmesini amaçlayan faaliyetlerin ürünü olarak tanımlamıştır. Thoenig ve Meny (1989) ise kamu politikalarının kamu gücü ve hükümet meşruiyeti ile donatılmış bir faaliyetin ürünü olduğunu belirterek; bu ürünlerin bir veya daha fazla kamu kurumuna veya hükümete özgü bir eylem

programı içinde oluşturulduğuna dikkat çekmiştir. Bu noktada bütün tanımların bir sürece işaret ettiğini söylemek doğru olacaktır.

Bütün tanımların ortak olarak işaret ettikleri süreç ve eylem (veya Dye (201) 2 tarafından vurgulandığı gibi hükümetlerin yapmamayı seçtiği uygulamalardan doğan eylemsizlik) hâli, göç politikalarında kolaylıkla izlenebilir. De Haas ve Vezzoli (2011) göç politikalarını; göçün boyutunu, kaynağını, yönünü ve yapısını etkilemek amacıyla devletlerin oluşturduğu ve uyguladığı yasalar, düzenlemeler ve önlemler olarak tanımlamıştır. De Haas, Natter ve Vezzoli (2015), bir devletin göç politikalarının dört ana kritere göre sınıflandırılabilirliğini belirterek; bu kriterleri şöyle sıralamıştır: Politika alanları, vatandaşlık, göçmenlik kategorileri ve politika araçları.

Her ne kadar göç politikalarının üzerinde yükselebileceği bazı kriterler belirlense de; bu politikaların oluşum süreci oldukça karmaşıktır. Temel tartışma, daha önceki başlıkta göçün tanımını yaparken değindiğimiz gibi, göçün anlaşılması kolay olmayan doğasından ileri gelmektedir. Göçün farklı sebepleri, etkileri ve sonuçlarına bağlı olarak yeniden tanımlanan göç politikaları; bu çalışmanın öznelereinden biri olan hedef ülkenin ihtiyaçları ve çıkarları doğrultusunda dönüşebilmektedir. Givens ve Luedtke (2005) tarafından aktarıldığı üzere Jeanette Money, göç politikalarını iki başlık altında toplamış ve bunları da çeşitli alt başlıklara ayırmıştır: (1) Göç Kontrolü: (a) düzensiz göç; (b) siyasi sığınmacılar/mülteciler; (c) aile birleşimi ve (d) yasal işçi göçü/vizeleri, (2) Göçmen Entegrasyonu: (a) vatandaşlık ve (b) ayrımcılıkla mücadele.

Siyaset bilimcilerin henüz müşterek bir göç politikası tanımı üzerinde mutabık kalamadıklarına da dikkat çeken Money, göç politikalarının belirleyici unsurlarının tanımlanamadığı gibi; göçün kontrolüyle ilgili politikalar ve göçmen entegrasyonu politikaları arasındaki ilişkinin de açıkça ortaya konulamadığını vurgulamıştır (Givens ve Luedtke, 2005).

Modern göç politikaları ise, geleneksel göç politikalarının aksine, göçmen sayısını kısıtlamak yerine; seçici olmayı tercih etmektedir. Göçün yapısını değiştirmeyi hedefleyen modern göç politikaları; sınırdan geçmesine, ülke içerisinde kalmasına, çalışmasına veya çeşitli haklar elde etmesine müsaade edilecek göçmenlerin seçimine dayanmaktadır (De Haas vd. 2020).

De Haas, Castles ve Miller (2020), insan hareketlilikleriyle ilgili oluşturulacak politikalar için dört ana hareket alanı sunmuştur. Bunlar şu şekilde sıralanabilir: (1) Sınır kontrolü, (2) yasal giriş ve kalış politikaları, (3) entegrasyon politikaları ve (4) çıkış politikaları. Bu politika alanları, egemen ulus devletlerin kendi politikaları üzerinde kontrol sahibi olmalarına vesile olacak şekilde düzenlenmektedir. Ancak özellikle acil müdahale gerektiren uluslararası krizler, devletlerin “kontrol” özgürlüğünü çoğu zaman elinden almakta ve uluslararası toplum ve örgütlerle iş birliği hâline girerek; talep edilen düzenlemeler doğrultusunda birçok düzensiz göçmeni sınırlarına kabule -deyim yerindeyse- zorlamaktadır. Bu sebeple devletlerin göç politikalarının inşası sürecinde sahip oldukları “yetkileri” belirlemek popülizmin sürece olan etkisini teşhis ederken kolaylık sağlayacaktır. Money ve De Haas, Castles ve Miller tarafından değinilen kontrol olgusu, göç kavramından bahsedildiğinde akla gelen ilk unsurdur. Özellikle düzensiz göçmenlerin sınır geçişlerini engellemek için kullanılan sınır kontrolüne ilişkin göç politikaları, ulus devletlerin egemenliğiyle ilgili güncel tartışmaların büyük bir çoğunluğunun da odak noktasını oluşturmaktadır.

Temelde bir kamu politikası olan göç politikalarının inşası ve uygulanması sürecinde birbirinden farklı politik mantıkların kullanıldığını ifade etmek mümkündür. Bu farklı politik mantıkları izleyebilmek için siyasi aktörlerce dillendirilen popülist söylemler uygun veri setleri olarak değerlendirilebilir.

3. Popülizm ve Göç Politikaları: Değişim Bir Fırsat Mi? Yoksa Mecburiyet Mi?

Popülizmin yükselişi ve göç politikaları arasındaki ilişki, günümüz siyasetinin önemli tartışma noktalarından birini oluşturmaktadır. Yakın yüzyılda artan gerilimler sebebiyle göç akınlarının sık görülür hale gelmesi, bu hareketliliği siyasetçilerin oyun sahası haline getirmiştir. Popülizm, halk arasında genel olarak kullanıldığı şekliyle, genellikle politik elitlere ve kurumlara karşı “sıradan” insanların çıkarlarını önceleyen bir siyasi tarzı ifade etmektedir. Bu ihtiyacı gören popülist liderler, genellikle toplumun belirli gruplarını hedef alarak, onların endişelerine hitap eder ve problemlerine basit çözümler sunarlar. Bu bağlamda Ionescu ve Gellner (1969) tarafından dile getirilen “popülizm insanlara tapıyor” önermesinin günümüzde halen geçerliliğini koruduğunu ifade etmek oldukça yerindedir. Zira popülizmin öznesi ve hedefi doğrudan doğruya insandır. Siyasi aktörler, halk ile daha kuvvetli bağlar kurmak için popülizmi araçsallaştırmaktadır (Kaya, 2019). Özellikle sağ popülistler tarafından göç, kültür, din ve ırk gibi unsurlar “halka” ulaşmak için kullanılmıştır. Bu tutum göç politikalarıyla ilişkilendirildiğinde, popülizmin sık sık göçmenleri ve mültecileri hedef alarak onları “tehdit” olarak tasvir ettiği görülebilir. Bahse konu tasvir, genellikle toplumda korku ve kaygının ortaya çıkmasına sebep olur ve sınırların kapatılması, göçmenlerin dışlanması veya ülkeden atılması gibi sert politikaları destekleyen bir atmosfer oluşturur. Bu atmosfer, Amerika Birleşik Devletleri’nde görüldüğü üzere Meksika sınırına duvar örmek gibi sıra dışı önlemlerin alınmasına da yol açabilir.

Siyasi liderler, kriz algısını sürdürmek için birçok unsuru harmanlayarak, bilhassa seçim dönemlerinde halkın karşısına koymuş ve düşmanlaştırmıştır. Fransa veya Macaristan gibi bazı Avrupa ülkelerinde gerçekleşen genel seçimlerde Marine le Pen ve Viktor Orban gibi siyasiler tarafından benimsenen göçmen karşıtı söylemler bu harmanlama eylemine görünür örneklerdendir. Düşmanlaştırmının devam etmesi için, söylemin sürekliliği sağlanmalıdır. Söylemin sürekliliği sağlandığı takdirde politika yapım sürecine dâhil olmaya niyetlenen aktörler, göç politikalarının değişimi yönündeki gayelerine ulaşabilecek ve dolayısıyla “devlet” kavramının da değişimine katkıda bulunabileceklerdir.

Belirsiz sayıda insanın devletler arasında kontrole tabi olmaksızın hareket hâlinde olması, devlet egemenliğine ve bunun yanı sıra, seçkinlerin ayrıcalıklarına bir tehdit olarak tanımlanabilir (De Haas vd. 2020). Ayrıca tehdit altında olan bir başka unsur ise “yaşam tarzıdır”. Bu tehdit karşısında devletlerin temel endişesi, mevcut statükoyu koruyarak egemenliklerini sürdürmektir. Ancak bu statükoyu sürdürme hâlinin anahtarı, özellikle düzensiz göçmenlere uygulanacak katı politikaları sürdürmekten geçmektedir. Çoğunlukla insani krizlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan düzensiz göçler, acil çözümler gerektiren durumlardır. Günümüzde Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği tarafından “acil durum” olarak kabul edilen ve uluslararası düzeyde önlem almayı gerektiren 17 bölge ve olay vardır. Bunlar şu şekilde sıralanmıştır: Afganistan, Burundi, Orta Afrika Cumhuriyeti, Kongo, Orta Amerika’da Yer Değiştirme, Etiyopya-Tigray, Irak, Nijerya, Rohingya, Sahel, Güney Sudan, Suriye, Türkiye-Suriye depremi, Ukrayna, Venezuela, Yemen ve Covid-19 salgını (UNCHR, t.y.).

2011 yılında başlayan Suriye İç Savaşının yarattığı siyasi ve insani kriz popülizm kavramıyla sıklıkla ilişkilendirilen krizler kapsamında ele alınabilmektedir. Aslında popülizm ve göç arasındaki ilişki 2011’den çok daha öncesine dayanmaktadır. Özellikle 20. yüzyılın başlarında dünya genelinde göç karşıtı fikirlerin yükselişe geçtiğini ve popülist söylemlerin de bu karşıtlık üzerine inşa edildiğini söylemek mümkündür. Birinci Dünya Savaşı sonrasında ekonomik durgunluk ve işsizlikle birlikte, göçmenlere yönelik ayrımcı politikaların ve kampanyaların yükseldiği bir dönem yaşanmıştır. Bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri’nde göçmenlere karşı milliyetçi ve popülist bir söylemleri benimseyen kampanyalar yürütülmüştür. Avrupa’da da benzer bir şekilde 1930’larda yaşanan ekonomik buhran döneminde, Almanya’da Nazizm yükselirken, Yahudi göçmenlere ve diğer azınlıklara karşı şiddet ve ayrımcılık artmıştır. Popülist liderler, ekonomik zorlukları ve sosyal

huzursuzluğu göçmenlere ve azınlıklara atfetme eğilimine girmiş ve bu durum, popülist ideolojilerin güçlenmesine katkıda bulunmuştur. Ancak çalışmanın konusu gereği, 2011 yılını bir dönüm noktası olarak almak daha yerinde olacaktır. Arap Baharının başlangıcının ardından ve Avrupa'da göç krizinin patlak vermesi, popülizm ve göç arasındaki ilişkiyi daha belirgin hale getirmiştir.

2011 yılından itibaren birçok ülke kontrol edemeyecekleri yoğunlukta bir insan akınıyla karşı karşıya kalmıştır. 2015 yılında Avrupa Birliği'nde "mülteci krizi" olarak anılan kriz döneminin başlamasıyla, uzun süredir takip edilen göç politikalarının işlerliği tartışma konusu haline gelmiştir. Popülizm kavramı tam olarak bu noktada devreye girmiştir. Popülistler, mevcut göç politikalarını acımasızca eleştirirken, diğer yandan kriz halinin devam etmesi için çaba sarf etmişlerdir. Göçmen sayısının çokluğu ve akının yoğunluğu "istila" tehdidiyle bağdaştırılmış, kültür ve kimliğin kaybolma riskine dikkat çekilmiş, devletlerin azalan istihdam kapasiteleri ve kamu maliyetlerindeki artış göçmen sayısının artışına bağlanmış ve bu vesileyle toplumsal kutuplaşma ve gerginliğin artmasına katkı sağlanmıştır. Göç krizinin sürdürülmesi ve körüklenmesi çabası, sağ popülizmin karakteristiğiyle uyumludur. Sağ popülizmin aktörleri, homojen bir etnik yapıyı ve geleneksel değerlere dönerek ulusu güçlendirmeyi hedeflemişlerdir (Rydgren, 2007). Göçmen krizinin Avrupa'da Suriye İç Savaşı sonrası tekrar görünür hale gelmesi güvenlik sorunlarını da tetiklemiştir. Bu durum, Birlik topraklarına gelecek "yabancıların" yaratacağı kimliğe ve kültüre uyum sorunu gibi sağ popülistlerin zihninde her daim canlı duran çeşitli korkuları yeniden canlandırmıştır. 2011 sonrasında devletlerin çeşitli alanlarda "zayıflamasına" sebep olan göçe karşı savaşmak, sağ popülizmin amacı haline gelmiştir.

Yine Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği tarafından hazırlanan rapora göre, 2021 yılının sonunda tüm dünya çapında yaklaşık 89,3 milyon kişi yer değiştirmek zorunda kalmıştır. Bu yer değiştirmelerin tamamı zulüm, çatışma, şiddet eylemleri, insan hakları ihlalleri ve kamu düzenini ciddi şekilde bozan olaylar sebebiyle vuku bulmuştur (UNCHR, 2022). Sayının büyüklüğü özellikle göçe hedef olan ülkeleri sınırlarını korumak için kısıtlayıcı önlemler almaya itmiştir. Ancak krizlerin insani boyutu ve uluslararası toplum tarafından, yerinden edilen insanlara acil bir "sığınak" sağlama gerekliliği yönünde yapılan ısrarlar; devletlerin göçün kontrolüne ilişkin politikalarını kısmen gevşeterek normal şartlarda kabul etmeyecekleri sayıda düzensiz göçmeni kabul etmelerine sebep olmuştur.

24 Şubat 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı sonrası görülen insan hareketliliği ve buna bağlı olarak gelişen acil sığınma ihtiyacı bu gevşetme hâline verilecek en güncel örneklerden biridir. Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği tarafından paylaşılan son verilere göre Ukrayna'da yaklaşık 17,6 milyon insanın acil insani yardıma ihtiyacı olduğu bilinmektedir. 2023 yılının Şubat ayına ait son veriler, Ukrayna'dan ayrılan sekiz milyondan fazla kişinin Avrupa geneline yayıldığını belirtirken; bu göçmenlerin yaklaşık 4,8 milyonunun geçici koruma gibi çeşitli koruma statülerinden yararlanmak için başvurduğu da kamuoyuyla paylaşılmıştır (UNCHR, t.y.).

Avrupa Birliği'ne yapılan sığınma başvurularına ilişkin uzun vadeli bir inceleme yapıldığı takdirde bu verilerin ne kadar sıra dışı olduğu açıkça ortaya çıkacaktır. 2008 yılında bütün Avrupa Birliği genelinde 121,600 kişi sığınma başvurusu gerçekleştirirken (Eurostat, 2008) en yüksek başvuru 1,216,860 kişiyle "göç krizinin" Avrupa Birliği için zirveye ulaştığı 2015 yılında gerçekleşmiştir (Eurostat, 2015.) Bu sayı 2021 yılında ise 535,045 kişiyle sınırlı kalmıştır (Eurostat, 2022). İnsan hareketliliğinin yoğunluğu ve büyüklüğü, durumun aciliyetine rağmen, sınırları üzerindeki egemenliğini korumak isteyen ve mevcut yaşam tarzını sürdürmek isteyen devletleri önlem almaya itmiştir denilebilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, sonuçları açısından acil müdahale gerektiren bu tarz insanî durumlar karşısında alınacak önlemlerin meşruluğunun sağlanmasıdır. Halkın yani popülizm kelimesinin de kökenini ifade eden "populus"un tepkisi bir meşruluk unsuru olarak değerlendirilebilir.

Halkın “düşmanının” belirlenmesi, topluluğun konsolide edilmesini kolaylaştırmıştır. Konsolide edilen aktörlerin harekete geçirilmesi ise bir sonraki adımdır. Popülizm, krizlerini inşa etmek ve toplulukları harekete geçirmek için ideoloji, strateji, söylem ve siyasi mantık kavramlarını faal olarak kullanmıştır. Ancak zaman içerisinde çağdaş siyasi manzaranın değişmesiyle popülizm de değişmiştir (Moffitt, 2020). Popülizmin değişen doğası gereği, popülist söylemleri araç edinen aktörler halka daha hızlı ulaşmak ve halkla kurulan bağı muhafaza etmek için daha keskin girişimlerde bulunmayı kendilerine vazife edinmişlerdir. Bu sayede popülizm, göç politikalarının inşası ve bu politikaların halk nezdinden tezahürünün sağlanması sürecinde aktif olarak kullanılmıştır.

Halkın hoşnutsuz olunan bir konuda aksiyon alınmasını talep etmesi, politika inşa süreçlerinde bir kıvılcımdır. Ancak devlet politikalarında uzun vadeli değişim yapma kapasitesi siyasi aktörlere bahşedilmiştir. Halkın tepkisi veya talebi, politika yapıcı siyasi aktörlerin harekete geçmesi için “sebebe” olarak var olmaktadır. Fakat şu nokta da unutulmamalıdır; bu siyasi aktörler, değiştirme niyetinde oldukları politikaların meşruiyetini sağlama ve bu politikaların hayat geçirilmesi için gereken müdahaleleri gerçekleştirmek için bir mantık düzleminde harekete geçmek zorundadır.

Doğal süreçte ortaya çıkan veya yaratılan bir kriz, toplumu ve siyaseti yönlendirmek ve ikna etmek için eşsiz bir araçtır. Kriz döneminde hızla aksiyon almayı tercih eden siyasal erk, krizi çözmeyi tercih edebileceği gibi, görmezden gelmeyi veya daha fazla görünür kılmayı tercih edebilmektedir (Moffitt, 2020). Siyasi aktörlerin hareket alanı olan bu mantık düzlemi, popülizm kavramı için de bir oyun alanıdır. Göç politikalarında yapılan veya yapılacak değişikliklerin meşruluğunu sağlamak için kullanılan veya kullanılacak popülist söylemler göçmenleri bir “tehdit” olarak sunan siyasi dürtülerle birleşince, halkın bir “öteki” etrafında birleşmesini sağlamaktadır. “Ötekilerin” sebebe olduğu bir kriz olarak sunulan göç, sıklıkla bu süreçte kullanılmaktadır.

Yoğun göç dalgasının yerel topluluklar için işsizlik, eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşımında zorlanma ve konut sıkıntısı gibi sorunlara yol açacağını iddia eden siyasi aktörler, bu iddialarla mevcut sorunların daha belirgin hale gelmesini sağlamayı amaçlamıştır. Bu faktörler, özellikle göçmenler ve yerel halk arasındaki sosyal etkileşimlerin çoğunlukla sınırlı olduğu gerçeği göz önüne alındığında, ekonomik şikayetlere ve göçmenlere karşı olumsuz tutumlara yol açan bir güvensizlik duygusuna yol açmaktadır (Valdez, 2014). Ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, popülist söylemlerin benzer sonuçlar ürettiği söylenebilir. Güvensizlik duygusuyla beraber kendisini tehdit altında hissetmeye başlayan hedef ülkenin yerel halkı, dışlayıcı bir milliyetçilik duygusuna kapılabilirken; ulusal kimliklerinin ve yaşam tarzlarının “yabancıların” tehdidi altında olduğunu düşünebilmekte ve bu yoğun göçü keskin bir şekilde azaltma arzusuna kapılabilmektedir. Bu arzu hem popülist söylemlerle körüklenmekte hem de siyasi aktörlerce kendi amaçlarını meşrulaştırmak için kullanılabilir.

Göç “krizlerinden” doğan bu güvensizlik ortamının seçmenleri radikal görüşlere ve göçmen karşıtlığına sevk etmesi ihtimali, devletleri önlem almaya itmektedir. Zira radikalleşmenin getireceği toplumsal kutuplaşma ve buna bağlı doğma ihtimali olan düzensizliklerin olası sonuçları, mevcut yönetimleri iddialı sözler vermeye zorlamaktadır. Bu noktada Lipset tarafından yapılan popülizm tanımına geri dönmekte fayda vardır. Lipset’in (1960) hâkim ideolojinin “konfor alanına” dayanarak yaptığı tanım; siyasi aktörlerce verilen iddialı sözleri temellendirme kapasitesine sahiptir. Hedef ülkede hâkim olan ideolojiye, yoğun göç dalgaları söz konusu olduğunda “yaşam biçimine”, yöneltilen her tehdit; sert bir tedbir girişimini beraberinde getirmiştir. Etkinliğini yitirmeye yüz tutan hâkim ideolojinin takipçisi olan topluluklar, kızgınlık hissiyle beraber, ırkçılık, aşırı milliyetçilik ve faşizm gibi kavramlarla yakınlaşmışlardır. Popülizmden beslenen veya popülizmi besleyen bu kızgınlık hâli, çoğunlukla göçmenlerde sönümlenmiştir.

Popülizm kavramının, bir kamu politikası olan göç politikalarının dönüşümündeki yeri de değerlendirmeye ihtiyaç duymaktadır. Bu noktada kamu politikası kavramının farklı tanımlarına da

tekrar değinmek gerekmektedir. Dye (2012) tarafından eylem veya eylemsizlikle ilişkilendirilen; Thoenig ve Meny (1989) tarafından meşru bir eylem planı olarak sunulan kamu politikaları, göçten doğan toplumsal etkilerin yönetimi için geçerli bir araç olarak siyasi aktörlerce kullanılmıştır. Halkın dikkatine sunulan popülist söylemlerde göçün ülke sınırlarına varmadan durdurulacağı gibi kesin ve net çözümler vadedilmiştir. Bu kapsamda yapılan ikili geri kabul anlaşmaları, içeriğinden bağımsız olarak, bir “kurtarıcı” gibi yansıtılmış ve içinde bulunduğu güvensizlik duygusuyla bunalan hedef ülkelerin yerel halkları bu adımlara olan desteklerini esirgememişlerdir. Eurobarometer tarafından Avrupa Birliği genelinde yapılan ve her sene yayınlanan anketin sonuçları da bu iddiayı destekler niteliktedir; özellikle 2019 yılındaki anketin sonuçları, göç konusunun Avrupa Birliği vatandaşları için iklim değişikliğinden bile daha önemli olduğunu ortaya koymuştur (Avrupa Komisyonu, 2019).

Bu sebeple, göç olgusunun önümüzdeki yüzyıla da damgasını vuracağı neredeyse kesindir. Halk nezdinde önemini koruyan göç olgusunun etkinliği devam ettikçe farklı aktörlerce kullanılması kaçınılmaz olacaktır. Doğası gereği insanla haşır neşir olan ve tanımını insan hareketliliğinden alan göç kavramının, adını Latince “halk” anlamına gelen “populus” kelimesinden alan popülizmin konusu olması bir noktada ironiktir. “Popülizm insanlara tapıyor” önermesine sahip olan bir kavramın özü insan olan başka bir kavramı, yani göçü, hedef haline getirmesi ve tehdit unsuru olarak sunmasının amacı sorgulanmaya muhtaçtır.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Göç, insanları ve toplumları doğrudan etkileme kapasitesine sahip bir kavramdır. Popülizm kavramı ise karmaşık bir kavramdır. Göç kavramının aksine üzerinde hemfikir olunan bir tanıma sahip değildir. Her ne kadar bu durum kavram üzerinde çalışmayı zorlaştırıyormuş gibi görünse de, aslında araştırmacılara bir hareket serbestisi sağlamaktadır. Zira kavramın sabit bir tanımla bağlanmaması değişmesine, gelişmesine ve bu süreçle uyum sağlayacak şekilde yeni araçlar edinmesine olanak sağlamıştır. Popülizm sürekli tetikte olmak ve yeni trendleri takip etmek zorundadır. Bu sebeple popülizm siyasi aktörlerce kullanabilecek en uygun araçlardan biridir.

Popülizm kavramı, göç politikalarının dönüşümü üzerinden incelendiğinde siyasi aktörlerin ürettiği mesajların geniş kitlelere yayılımı ve bu vesileyle politika yapım süreçlerinin meşrulaştırılması özelinde eşsiz bir göreve sahiptir denilebilir. Suriye’de başlayan iç savaş sonrasında başlayan göç dalgasıyla üretilen düşmanlık, siyasi aktörlerce sıklıkla beslenmiştir. Yalnızca krizin üretilmesi ve sürdürülmesi gayesiyle sunulan bahse konu popülist söylemler acil müdahale gerektiren insanî krizleri bile kendilerine araç edinmekten çekinmemiştir. Ancak unutulmamalıdır ki, devam eden çatışmalar, popülist amaçlar için kullanılmaktan ziyade, bir çözüme erdirilmez ve yeni çatışmaların ortaya çıkma ihtimali dizginlenemezse, daha büyük göç krizlerinin ortaya çıkmasına sebep olacaktır. Bu sebeple, yeniden inşa edilecek politikalarda insan merkezli bir yaklaşım benimsenmeli, uluslararası iş birlikleri ve uyum çalışmaları üzerinde mutabakat sağlanmalı ve hak temelli bir politika üretim süreci tercih edilmelidir.

Göç politikalarının yapıcı bir çizgide ilerlemesi sağlanmadığı takdirde devletler özelinde sosyal gerilimler, toplumsal uyum sorunları ve ekonomik baskılar artacaktır. Bu artış kamu hizmetlerin yükünün katlanmasına ve radikalleşme gibi sorunlarla güvenlik endişelerinin de baş göstermesine sebep olacaktır.

Göç olgusu etkinliğini sürdürdükçe göç politikalarında da değişim izlenmeye devam edecektir. Doğası gereği insanla etkileşimde olan göç ile ilgili yapılan düzenlemelerde, anlaşmalarda ve politika değişikliklerinde göz ardı edilen en önemli unsur yine insandır. Bu süreçlerin tamamında bir tehdit unsuru ve kolayca unutilan bir istatistiki veri olmaktan öteye gidemeyen insanın yeri tam olarak teşhis edilemediği sürece, göç politikalarının değişimi ve başarısı da bir tartışma konusu olarak kalmaya devam edecektir.

Kaynakça

- Allcock, J. B. (1971), Populism: A brief biography. *Sociology*, 5(3), 371-387.
- Avrupa Komisyonu (2019). *Autumn 2019 Standard Eurobarometer: immigration and climate change remain main concerns at EU level*.https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_6839
- Ayas, M. Ö. (2021). Türkiye’de avrupalaşma ve Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde göç politikaları. Öngel, V. Boğa, s. Tatlı, H. S. (Eds.) *Sosyal Bilimler Perspektifinden Göç* (s. 151-165) içinde. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ballyn, S. (2011). “The Why and the ‘Therefore’ of Human Migration: A Brief Overview”, s.6-15, (Ed.) Renes, M., *Lives in Migration: Rupture and Contunity*, Australian Studies Centre Publications.
- Bartram, D., Poros, M. V., & Monforte, P. (2017). *Göç meselesinde temel kavramlar* (I. Ağabeyoğlu Tuncay, Çev.) Ankara: Hece Yayınları ve Dergileri. (Orijinal baskı tarihi 2014).
- Canovan, M. (1981). *Populism*. New York: Harcourt Brace Javonovich
- Canovan, M. (2004). Populism for political theorists?. *Journal of Political ideologies*, 9(3), 241-252.
- De Haas, H., Castles, S., & Miller, M. J. (2020). *The age of migration: International population movements in the modern world*. Bloomsbury Publishing.
- De Haas, H., & Vezzoli, S. (2011). Leaving matters: the nature, evolution and effects of emigration policies.
- De Haas, H., Natter, K., & Vezzoli, S. (2015). Conceptualizing and measuring migration policy change. *Comparative Migration Studies*, 3(1), 1-21.
- Dye, T. (2012). *Understanding public policy*, Prentice Hall Int.
- Eurostat, (2008). *Statistical requirements compendium - 2008 edition*.
<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-ra-08-005>
- Eurostat, (2015). *More than 410 000 first time asylum seekers registered in the third quarter of 2015*.
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7105334/3-10122015-AP-EN.pdf/04886524-58f2-40e9-995d-d97520e62a0e>
- Eurostat, (2022). *Annual asylum statistics*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_statistics&oldid=558844
- Givens, T. & Luedtke, A. (2005). European Immigration Policies in Comparative Perspective: Issue Salience, Partisanship and Immigrant Rights. *Comparative European Politics*. 3: 1-22.
- Houwen, T. (2011). *The non-European roots of the concept of populism*. Sussex European Institute SEI Working Papers 120.
<https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=sei-working-paper-no-120.pdf&site=266>
- Ionescu, G. & Ernest, G. (1969). *Populism: Its meanings and national characteristics*. Londra: Weidenfeld & Nicolson.
- Karpat, K. (2010). *Elites and religion: From Ottomans to Turkish Republic*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaya, A. (2019). Avrupa’da popülist sağın yükselişi: Popülizm nedir?. *EuroPolitika Akademik Bakış*.
https://www.academia.edu/38660472/Avrupada_Populizm_Euro_Politika_Dergisi
- Koser, K. (2007). *International migration: A very short introduction*. Oxford University Press, USA.
- Knoepfel, P., Larrue, C., Varone, F., & Hill, M. (2007). *Public policy analysis*. Policy Press.
- Lemieux, V. (1995) *L’étude des politiques publiques: Les acteurs et leur pouvoir*, Sainte-Foy: Les Presses de l’Université Laval.
- Lipset, S. M. (1960). *Political man: The social bases of politics*. New York: Doubleday.
- Moffitt, B. (2019). How to Perform Crisis: A Model for Understanding the key role of crisis in contemporary populism. *Government and Opposition*, 50 (2), 189-217.
- Moffitt, B. (2020). *Popülizmin küresel yükselişi: Performans, siyasi üslup ve temsil*. (O. Özgür, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları. (Orijinal baskı tarihi 2016).

- Uluslararası Göç Örgütü (2021). *Key Migration Terms*. <https://www.iom.int/keymigration-terms>
- UNCHR (t.y.). *Emergencies*. <https://www.unhcr.org/emergencies.html>
- UNCHR (2022). *Global Trends Forced Displacement in 2021*.
<https://www.unhcr.org/62a9d1494/global-trends-report-2021>
- Ruzza, C. (2018). *Populism, migration, and Xenophobia in Europe*. Routledge Handbook of Global Populism. Routledge.
- Rydgren, J. (2007). The Sociology of the radical right, *Annual Review of Sociology*, 33, 241-262.
- Shils, E. (1956). *The Torment of secrecy the background and consequences of American security policies*. New Hampshire: W. Heinemann.
- Sözen, Y. (2012), *Demokrasi, otoriterlik ve popülizmin yükselişi*. TÜSİAD Dış Politika Forumu Araştırma Raporu. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Taggart, P. (2000). *Populism*. Buckingham: Open University Press.
- Valdez S. (2014). Visibility and votes: A spatial analysis of anti immigrant voting in Sweden. *Migration Studies* 2(2): 162– 188.

Makale Bilgi Formu

Yazarın Katkıları: Makale tek yazarlıdır. Yazar makalenin son halini okuyup onaylamıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Telif Beyanı: Yazar dergide yayınlanan çalışmasının telif hakkına sahiptir ve bu çalışma CC BYNC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kâr amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunmaktadır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.